

Δέσποινα Κουτσούμπα

Υπάρχουν πολλά ανοιχτά ερωτήματα μπροστά στην 4η Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Το ξεκαθάρισμα λογαριασμών, κανονικά, δεν ήταν ένα από αυτά. Αναφέρομαι σε δύο άρθρα που δημοσιεύτηκαν στο ΠΡΙΝ της Κυριακής[1] με αναφορά στις θέσεις που δημοσιοποίησε πρόσφατα η «Μετάβαση».

Το 2018 δεν είναι 2015. Όλα είναι ταυτόχρονα πιο σαφή και πιο ρευστά. Από τη μια δεν υπάρχει καμία αυταπάτη για το ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι μια αστική κυβέρνηση -κι αν υπάρχει μεταξύ των υπερασπιστών του ΣΥΡΙΖΑ, δεν υπάρχει στον εργαζόμενο λαό. Ταυτόχρονα όμως, η μετάλλαξη του (γιατί έτσι βιώθηκε από πλατιές μάζες της κοινωνίας) έχει οδηγήσει σε μια τεράστια ιδεολογική σύγχυση, τέτοια που μόνο με το 1989 μπορεί να συγκριθεί. Σαν να μην υπάρχει σταθερό σημείο αναφοράς για να ξεχωρίζει το αριστερό από το δεξιό, το αστικό από το εργατικό. Τη βλέπουμε στο πλατύ κοινωνικό μπλοκ που στήριξε τους αντιμνημονιακούς αγώνες, τις συγκρούσεις, τις απεργίες της περιόδου από το 2010 και μετά, αλλά και στα πολιτικά κομμάτια που αποδεσμεύτηκαν από τον ΣΥΡΙΖΑ (σε μικρότερο βαθμό και από το ΚΚΕ) μετά το καλοκαίρι του 2015 και που συγκροτούν σήμερα τον χώρο της μαχόμενης αριστεράς και ριζοσπαστικής αναζήτησης -για να το πούμε πιο σωστά: της δυνάμει μαχόμενης αριστεράς, αφού μεγάλο τμήμα αυτού του κόσμου ιδιωτεύει ή ασχολείται μόνο με επιμέρους μέτωπα πάλης.

Και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ δεν είναι στην ίδια θέση. Καθώς παραμένει όχι μόνο το μακροβιότερο ενωτικό εγχείρημα της αντικαπιταλιστικής αριστεράς, αλλά και ο αναμφισβήτητος ισχυρότερος πολιτικός και κινηματικός πόλος σε αυτόν τον διάσπαρτο χώρο της ριζοσπαστικής αριστεράς. Αν το 2015 η ευθύνη μας ήταν να αποτρέψουμε τον κόσμο της ριζοσπαστικής αριστεράς και του κινήματος να πειστεί από τις ρεφορμιστικές αυταπάτες, ενώ φαινόμασταν «οι μικροί», σήμερα το βασικό ζητούμενο είναι άλλο: να συμβάλλουμε στον προσανατολισμό και στην επαναστράτευση των χιλιάδων αγωνιστών που μαζί με τα απόνερα (της «αριστερής διακυβέρνησης») πέταξαν και το μωρό (τη στράτευση στο κίνημα και την αριστερά), από τη θέση της βασικής οργανωμένης δύναμης στον χώρο αυτό. Το ερώτημα για την αντικαπιταλιστική αριστερά σήμερα -και αυτή θα πρέπει να 'ναι και η συζήτηση της 4ης Συνδιάσκεψης- είναι αν μπορεί να αποτελέσει την μαχητική ραχοκοκκαλιά που θα δώσει ελπίδα και προοπτική, που θα ενώσει τους αποσπασματικούς αγώνες που ξεσπάνε, που θα στρατεύσει ξανά τους αγωνιστές που ιδιωτεύουν, γύρω από ένα πολιτικό σχέδιο ανατροπής. Που θα επαναφέρει στην ημερήσια διάταξη την κατάργηση των μνημονίων, την έξοδο από την ΕΕ, την αποτροπή του πολέμου και την αντίσταση στα σχέδια του ΝΑΤΟ, το χτίσιμο μιας άλλης πραγματικότητας για τον εργαζόμενο λαό και τη νεολαία, όχι ως ρουτινιαρικά αιτήματα στο τέλος μιας προκήρυξης, αλλά ως αιτήματα μαχητά, ως αγώνες που κερδίζονται.

Στις καλύτερες παρεμβάσεις της η ΑΝΤΑΡΣΥΑ λειτούργησε με αυτόν ακριβώς τον τρόπο: Στην πρωτοβουλία ενάντια στους πλειστηριασμούς, με την επιμονή, την αποφασιστικότητα και τη μαζικότητα που αυτή εκτυλίχθηκε στην Θεσσαλονίκη (κι ας άργησε παραδειγματικά αυτή η εμπειρία να αποτελέσει οδηγό για αλλού). Στο ξεκίνημα της πρωτοβουλίας της Διεξόδου στην Αθήνα και πανελλαδικά (κι ας σταμάτησε πολύ γρήγορα η δυναμική της με δική μας κυρίως ευθύνη). Στη διεύρυνση των δημοτικών σχημάτων στο Αιγάλεω και στην Αγία Παρασκευή με το δυναμικό που διαφοροποιήθηκε από τις παρατάξεις του ΣΥΡΙΖΑ, με δημοκρατική λειτουργία και ηγεμονία (αλλά όχι ηγεμονισμό) της αντιδιαχειριστικής αντίληψης. Με την πρωτοβουλία για την αντιφασιστική πορεία στην επέτειο των Ιμίων

και τα ενωτικά αντιφασιστικά συλλαλητήρια της 17 Μάρτη. Το πλέον πρόσφατο παράδειγμα, με την πρωτοβουλία συνυπογραφής κοινής δήλωσης ενάντια στα εθνικιστικά συλλαλητήρια.

Σε όλες τις παραπάνω πρωτοβουλίες[2], το δυναμικό της ANΤΑΡΣΥΑ έδωσε τον τόνο, λειτουργώντας πλατιά και ενωτικά, και κατάφερε να επαναστρατεύσει αγωνιστές από το κοινωνικό μπλοκ του αντιμνημονιακού αγώνα, να κάνει άνοιγμα σε δυνάμεις και οργανώσεις της αριστεράς, να χτυπήσει την ηττοπάθεια, να πετύχει κινηματικά γεγονότα με ευρύτερη σημασία, να προσανατολίσει τη συζήτηση εντός της αριστεράς, εκθέτοντας λανθασμένες ή επικίνδυνες απόψεις (όπως αυτές που έβλεπαν «αντικυβερνητικά» ή «αντιμνημονιακά» χαρακτηριστικά στις εθνικιστικές μαζώξεις!). Έφερε κοντά στην ANΤΑΡΣΥΑ δυνάμεις και αγωνιστές από αυτούς στους οποίους απευθυνόταν η «πρόταση πολιτικής συνεργασίας» και με τον τρόπο αυτό τους έφερε και πιο κοντά στην κατεύθυνση του αντικαπιταλιστικού προγράμματος. Όλες οι παραπάνω πρωτοβουλίες είχαν ταυτόχρονα πολιτικό και κινηματικό περιεχόμενο και στόχευση, όπως και αποτελέσματα. Κι αυτό δεν είναι παράλογο ή εκτός της λογικής μας: πέρα από το ότι αυστηροί διαχωρισμοί του κοινωνικού από το πολιτικό, που υπάρχουν συχνά στα κείμενά μας, δεν υπάρχουν στην πραγματική ζωή, το αγωνιστικό μέτωπο ρήξης και ανατροπής που πρότεινε η ANΤΑΡΣΥΑ από την 1η Συνδιάσκεψη δεν είναι τίποτε άλλο από ένα πολιτικό μέτωπο στο κοινωνικό επίπεδο, ένα κινηματικό μέτωπο με συγκεκριμένα πολιτικά χαρακτηριστικά.

Είναι στοίχημα για την ANΤΑΡΣΥΑ το να λειτουργήσει, σε μια κατάσταση σύγχυσης και διάλυσης, ως ένας πόλος που θα βοηθήσει στον μετασχηματισμό της σημερινής κατάστασης (πολιτικού κυρίως -και όχι οργανωτικού) κατακερματισμού των δυνάμεων και των χιλιάδων αγωνιστών της ριζοσπαστικής αριστεράς.

Πώς θα στηθούν νέα σωματεία και νέα σχήματα με όλο αυτό το δυναμικό;

Πώς θα γεννηθούν πλατιές τοπικές παρεμβάσεις γύρω από τα κινηματικά γεγονότα στα οποία έχουμε πρωτοστατήσει, που θα περιλάβουν όλο τον κόσμο του κινήματος;

Πώς θα υπάρξει πραγματικός συντονισμός σωματείων;

Πώς θα ενοποιηθούν οι παρεμβάσεις στο χώρο της νεολαίας;

Πώς τα ΕΑΑΚ θα συναντηθούν με το δυναμικό που αποδεσμεύτηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ το 2015; Πώς θα συναντηθεί το αντικατασταλτικό με το εργατικό κίνημα;

Πώς θα μαζικοποιηθεί το κίνημα για την ειρήνη;

Και πώς, μέσα από τέτοιες κινήσεις, η ANΤΑΡΣΥΑ θα παίξει το ρόλο του καταλύτη και της πολιτικής ραχοκοκαλιάς στην ανασύνθεση της ριζοσπαστικής αριστεράς, δίνοντας τη δυνατότητα οι εκρηκτικές αντιφάσεις που σήμερα διαπερνούν δυνάμεις και αγωνιστές, να επιλυθούν στην κατεύθυνση του αντικαπιταλιστικού προγράμματος κι όχι να αφεθούν βορά είτε στην ηττοπάθεια είτε σε νέα ρεφορμιστικά σχέδια;

Κρίνοντας ότι αυτά είναι τα βασικά ερωτήματα που χρειάζεται να απαντηθούν, η «Μετάβαση» κατέθεσε την δική της πρόταση στη συζήτηση της 4ης Συνδιάσκεψης, πρόταση που αντιστοιχεί σε μια τάση -και όχι οργάνωση- της ANΤΑΡΣΥΑ, που δημιουργήθηκε από συντρόφους και συντρόφισσες με πολύ διαφορετικές αφετηρίες και ιδεολογικές προκείμενες.

Συντρόφων και συντροφισσών που, ξεκινώντας από διαφορετικούς πολιτικούς χώρους, βρέθηκαν κοντά, ακριβώς λόγω της δυναμικής που αναπτύσσεται μέσα στην μετωπική λειτουργία της ANΤΑΡΣΥΑ (κι όχι έξω από αυτήν). **Είναι κατάκτηση της ANΤΑΡΣΥΑ το ότι κοινές αντιθέσεις και παρόμοια ερωτήματα διαπερνούν οριζόντια τόσο τις συλλογικότητές της όσο και τους ανένταχτους**

αγωνιστές.

Αλήθεια, πώς μπορούμε να προσπερνάμε με τόση ευκολία ότι η δυναμική του μετώπου της ANΤΑΡΣΥΑ είναι τέτοια ώστε, μέσα σε μια κατάσταση διάλυσης, διασπάσεων ή ιδεολογικών περιχαρακώσεων, οι όποιες αποχωρήσεις από οργανώσεις τα τελευταία χρόνια (λ.χ. ΣΕΚ, ΟΚΔΕ, ΝΑΡ) όχι μόνο δεν σήμαναν την αποχώρηση από την ANΤΑΡΣΥΑ ή την αποστράτευση, αλλά πλέον οδηγούν και σε νέες συνθέσεις; Ή μόνο στην περίπτωση της «Μετάβασης», άραγε, αυτό (οφείλει να) αντιμετωπίζεται αρνητικά;

Προφανώς και είναι θεμιτό κάποιος να κάνει κριτική στις θέσεις της «Μετάβασης». Να τις απορρίψει ή να ανοίξει διάλογο μαζί τους, να διαφωνήσει ή να ψάξει σημεία σύνθεσης, στο όνομα όμως μιας πρότασης για το πού να πάει η ANΤΑΡΣΥΑ. Όχι στο όνομα ξεκαθαρίσματος λογαριασμών.

Και μόνο ως ξεκαθάρισμα λογαριασμών μπορεί να εκληφθεί η διαστρέβλωση των θέσεων της «Μετάβασης» σε βαθμό που να χαρακτηρίζονται ως «θέσεις που παραπέμπουν σε κυβερνητικό πρόγραμμα»[3]. Πολλώ δε μάλλον η ένταση του Α. Δραγανίγου: «να ηττηθεί αποφασιστικά στη Συνδιάσκεψη» η πρόταση της Μετάβασης, που κατά τη γνώμη του είναι «πρόταση διάλυσης του αντικαπιταλιστικού μετώπου». «Να ηττηθεί αποφασιστικά», μια φράση που συνήθως δεν βγαίνει πέρα από τις εσωτερικές διαδικασίες οργάνωσης, τώρα διατυπώνεται δημόσια ως πολιτικός στόχος για την 4η Συνδιάσκεψη. Περίεργη και η ιδιαίτερη μεταχείριση, αφού ο ίδιος ο Α. Δραγανίγος πιστεύει, στο ίδιο άρθρο, ότι πρόκειται για «απόψεις που έτσι και αλλιώς έχουν περιορισμένη επίδραση στο εσωτερικό της ANΤΑΡΣΥΑ», αισθάνεται όμως την ανάγκη όχι να κάνει συντροφική κριτική[4], αλλά να πει προκαταβολικά ότι αυτές οι απόψεις θέλουν να διαλύσουν την ANΤΑΡΣΥΑ και είναι ρεφορμιστικές («προς ένα νεορεφορμιστικό πρόγραμμα και μέτωπο»). Με δυο λόγια, σπεύδει να μας πληροφορήσει ότι δεν χωρούν στην ANΤΑΡΣΥΑ;

Γιατί αυτή η ιεράρχηση; Γιατί από όλες τις θέσεις που παρουσίασε η «Μετάβαση» σχολιάζονται μόνο οι 5 από τις 45 σελίδες –κι αυτές με σκόπιμη παρανόηση; Αν κάτι ήθελε κανείς να χαρακτηρίσει «διαλυτικό» για την ANΤΑΡΣΥΑ, το πρώτο πράγμα που θα του ρχόταν στο μυαλό θα ήταν άραγε το κείμενο θέσεων της «Μετάβασης» και όχι οι πραγματικά διαλυτικές πρακτικές που έχουν ταλανίσει την ANΤΑΡΣΥΑ τα τελευταία δύο χρόνια, από τις τραμπούκικες συμπεριφορές στα ΕΑΑΚ ως τα πανό της ANΤΑΡΣΥΑ κάτω από την εξέδρα του Παναγόπουλου (θέματα στα οποία, πάντως, η Μετάβαση αναφέρεται στις υπόλοιπες 40 σελίδες, αυτές που δεν σχολιάζονται καν στα δύο άρθρα του ΠΡΙΝ) και την κάλυψη σεξιστικών συμπεριφορών; Τελικά ποιος ιεραρχεί παραπάνω τη «μετωπολογία» από το ίδιο το κίνημα; Ποιος ετοιμάζει μια ολόκληρη Συνδιάσκεψη για να «νικήσει» έναν φανταστικό εχθρό πάνω σε ένα θέμα που δεν έχει καν τεθεί από τις θέσεις της «Μετάβασης» (τη δήθεν πρόταση της για κοινή εκλογική κάθοδο με τη ΛΑΕ, που αφού δεν είναι στ' αλήθεια η πρόταση της «Μετάβασης», πρέπει με το ζόρι να συναχθεί πίσω από τις γραμμές...); Ποιος πληγώνει (κι άλλο) την ενότητα της ANΤΑΡΣΥΑ; Ποιος κάνει τακτικισμούς, αφήνοντας στην άκρη θέματα που πραγματικά κάνουν την ANΤΑΡΣΥΑ αποκρουστική σε κάθε αριστερό άνθρωπο, μόνο και μόνο για να ψηφιστούν οι θέσεις με «ευρεία πλειοψηφία»; Ποιος ψηφίζει πλατφόρμες, χωρίς να τις πιστεύει, μόνο και μόνο για να μπορεί την επόμενη μέρα να απαντά σε κάθε κριτική «είστε μόλις το 5% της ANΤΑΡΣΥΑ»; Πάντως όχι η Μετάβαση.

Ας απαντήσουν οι σ. του ΝΑΡ αν είναι αυτή η ιεράρχησή τους. Ας απαντήσουν τι διαφορετικό προτείνουν από αυτά που αποφάσισε –και δεν υλοποίησε ποτέ– η 3η Συνδιάσκεψη («πρόταση πολιτικής συνεργασίας»), τα οποία επαναλαμβάνονται αυτούσια στις θέσεις της 4ης Συνδιάσκεψης, ίσως γιατί αποδείχθηκε ότι είναι μια βολική γραμμή για να σέρνεται από Συνδιάσκεψη σε Συνδιάσκεψη χωρίς ποτέ να χρειαστεί να προχωρήσουν καν οι τομές που θα υλοποιήσουν έστω κι αυτή την –ελάχιστα τολμηρή, ελάχιστα ανοιχτή, ελάχιστα μετωπική– πορεία (που μαζί τότε ψηφίσαμε). Ας απαντήσουν, με βάση τη δική τους πρόταση, τι έχουμε να προτείνουμε σε όσους αγωνιστές και αγωνίστριες εδώ και δύο χρόνια κοιτούν προς την ANΤΑΡΣΥΑ, αλλά αισθάνονται ότι δεν χωράνε σε αυτήν; Και πώς να αισθανθούν ότι χωράνε,

όταν βλέπουν ότι η βασική συνιστώσα της ANΤΑΡΣΥΑ μπορεί και να πιστεύει ότι δεν χωρά καλά καλά η «Μετάβαση»;

Αν διαβάσω κι εγώ πίσω από τις γραμμές των άρθρων του ΠΡΙΝ, **θα δω μάλλον να ξεπροβάλλει κι ένα όψιμο «ξεκαθάρισμα λογαριασμών» με την APAN**, με συλλογιστική που θυμίζει τα σκυλάκια του Παυλώφ: Μέτωπα έλεγε και η APAN και έφυγε προς τον ρεφορμισμό, άρα όποιος μιλάει για μέτωπα είναι ρεφορμιστής. Βρέθηκε ο κύριος αντίπαλος σήμερα: είναι ο ίδιος με αυτόν του 2015 –πόσο βολικό, να μη χρειάζεται να σκεφτείς καν κάτι πρωτότυπο! Θα αφήσω κατά μέρος το πόσο προσβλητικό είναι αυτό όταν απευθύνεται ως έγκληση σε όλους εκείνους τους συντρόφους και συντρόφισσες που το 2015 όχι μόνο δεν έφυγαν, αλλά κράτησαν όρθια την ANΤΑΡΣΥΑ.

Όμως, το πρόβλημα με την APAN δεν ήταν η μετωπική της πολιτική –και δεν ακυρώνονται ολόκληρες βιβλιοθήκες επαναστατικού μαρξισμού επειδή κάποιος διάβασαν στραβά τον Αλτουσέρ! Το πρόβλημα της APAN ήταν ότι η μετωπική της γραμμή ήταν ένα καθαρά ιδεολογικό κατασκεύασμα, χωρίς καμία σύνδεση με την πράξη (και τη ζωή), που εξαφάνιζε (σταδιακά) το ζητούμενο της ηγεμονίας της επαναστατικής πάνω στη ρεφορμιστική γραμμή σε κάθε βήμα. Σε κάθε κοινωνικό ή πολιτικό μέτωπο οι συνθήκες που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ηγεμονία της επαναστατικής γραμμής είναι το πιο σημαντικό ζήτημα (άλλωστε, η ρεφορμιστική γραμμή δεν είναι προνόμιο μόνο των ρεφορμιστών. Η ρεφορμιστική γραμμή και οι μεταρρυθμιστικές αντιλήψεις αναπτύσσονται ακόμη και αυθόρμητα σε κάθε κίνημα μαζών). Δεν έφταιγε, λοιπόν, η μετωπική γραμμή για την προσχώρηση της APAN στη ΛΑΕ. Έφταιγε η δική της λάθος ιεράρχηση στα ζητούμενα της μετωπικής γραμμής.

Όμως, όλα αυτά διευκολύνθηκαν από μια συζήτηση εντός της ANΤΑΡΣΥΑ που, όπως και σήμερα, έτσι και τότε, ξόρκιζε τα «μέτωπα» γενικώς ως «προσχώρηση στον ρεφορμισμό», αντί να συζητάει στα σοβαρά τις προϋποθέσεις, τα βήματα, τις αντιφάσεις και τα προβλήματα για την υλοποίηση του αγωνιστικού μετώπου ρήξης και ανατροπής, για τη δράση της ANΤΑΡΣΥΑ ως καταλύτη στις εξελίξεις. Μια συζήτηση που όσο πάει περιχαράκωνεται όλο και περισσότερο γύρω από τον (επαναστατικό) εαυτό της. Θα μπορούσε να έχει μια χρησιμότητα αυτή η περιχαράκωση, αν πράγματι η επαναστατική αριστερά μπορούσε να δρα επαναστατικά μόνο και μόνο επειδή θα βόφτιζε τον εαυτό της έτσι –και θα έδιωχνε τους ρεφορμιστές ή έστω όποιους τους κάνουν παρέα. Έλα σου όμως που τα πράγματα δεν είναι και τόσο απλά. Επαναστατική είναι η αριστερά που μπορεί στις κατάλληλες συνθήκες να παρέμβει στις μάζες και στις μεγάλες κοινωνικές εκρήξεις μετασχηματίζοντάς τες σε επαναστατική κατεύθυνση.

Επειδή όλοι μαζί αυτό δεν το καταφέραμε στη συγκυρία 2010-2015, ας κατεβάσουμε λίγο τους τόνους της «επαναστατικότητας» που μας «διακατέχει» –όχι γιατί δεν θέλουμε να είμαστε επαναστάτες, αλλά γιατί δεν έχουμε ως σήμερα αποδείξει ότι το μπορούμε. Κυρίως, ας μην συμπεριφερόμαστε σαν να ετοιμάζουμε προγραφές ή να ζητάμε απολογίες στο όνομα της προδοσίας αυτής της «επαναστατικότητας».

Σε κάθε περίπτωση, αν κάποιος θέλει να χτίσει ένα επαναστατικό «οχυρό» και να μείνει προφυλαγμένος μέσα σε αυτό, υπάρχουν και πολύ πιο ασφαλείς δρόμοι. Και σίγουρα η συγκρότηση της ANΤΑΡΣΥΑ το 2009 και η -ελπιδοφόρα και επίπονη μαζί- πορεία σύνθεσης που ακολούθησε, δεν είχε ως στόχο την περιχαράκωση. Είχε στόχο να κάνει την αντικαπιταλιστική πολιτική υπόθεση των μαζών.

Το ερώτημα που τίθεται –και σήμερα όπως και τότε- είναι **πώς η ANΤΑΡΣΥΑ μπορεί να συμβάλει σε μια άλλη κατεύθυνση συνολικά για την αριστερά και την κοινωνία**. Και στη συγκυρία που ζούμε, με την κρίση και τους πολεμικούς κινδύνους να οξύνονται, αυτό καθίσταται ακόμη πιο ουσιαστικό. Ανασυγκρότηση της ANΤΑΡΣΥΑ σε δημοκρατική βάση, με εσωτερική ζωή που να «χωράει» διαφορετικές ανάγκες και ανησυχίες, αντί για ξόρκισμα και δαιμονοποίηση των διαφορετικών απόψεων.

Οικοδόμηση πλατιού αγωνιστικού μετώπου ρήξης-ανατροπής, που θα είναι και το υποκείμενο των

αλλαγών και των τομών, μέσα από γενναίες ανοιχτές κοινωνικοπολιτικές πρωτοβουλίες, σχήματα και παρεμβάσεις.

Ισχυρός αντικαπιταλιστικός πόλος, ώστε να μπορεί να παρεμβαίνει στο μέτωπο πετυχαίνοντας την ηγεμονία της αντικαπιταλιστικής γραμμής.

Όλα αυτά δεν περνάνε μέσα από ξεκαθαρίσματα παλιών ή νέων λογαριασμών, αλλά μέσα από το ξεκαθάρισμά μας με το σήμερα, την αναμέτρηση με το μπόι και όχι τον ίσκιο μας, με τις δύσκολες ερωτήσεις. Περιμένω από τους σ. του NAP να το ξανασκεφτούν...

[1] Τα άρθρα του [Α. Δραγανίγου](#) και του [Γ. Κρεασίδη](#). Στο δεύτερο απάντησε αναλυτικά ο [Π. Βαϊνάς](#).

[2] Για τις οποίες θα έπρεπε να κάνουμε πιο σοβαρό απολογισμό για το γιατί οι μισές -με δική μας ευθύνη- δεν προχώρησαν το ίδιο δυναμικά.

[3] Γράφει ο Γ. Κρεασίδης: “Στο πρόγραμμα που προτείνεται (σσ. από τη Μετάβαση) περιλαμβάνεται και η «αντικαπιταλιστική παραγωγική ανασυγκρότηση», μάλιστα με «κεντρικό σχεδιασμό», θέσεις που παραπέμπουν σε κυβερνητικό πρόγραμμα”. Όπως όλοι καταλαβαίνουμε, δεν αρκεί πια ούτε το επίθετο «αντικαπιταλιστική» για να εξηγήσει ότι ένα κείμενο δεν μιλά για την παραγωγική ανασυγκρότηση εντός του καπιταλισμού. Αφού όμως όλο το κείμενο της «Μετάβασης» πρέπει να διαβαστεί ως κείμενο που με κάποιον τρόπο παραπέμπει στις θέσεις της ΛΑΕ και στον ρεφορμισμό, ακόμη κι εκεί που λέει «αντικαπιταλιστικό», όποιος θέλει διαβάζει ό,τι νομίζει. Βέβαια, αν το πάρουμε έτσι, τότε και το αντικαπιταλιστικό μεταβατικό πρόγραμμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ αποτελείται από θέσεις που παραπέμπουν σε κυβερνητικό πρόγραμμα (και βέβαια μας έχει γίνει αυτή η κριτική, την οποία αντικρούσαμε πάντα ως ΑΝΤΑΡΣΥΑ), πόσο μάλλον οι ίδιες οι θέσεις 35-39 στις θέσεις της 3ης Συνδιάσκεψης. Αλλά όπως καταλάβαμε, σημασία δεν έχει τι λέει ένα κείμενο, αλλά ποιος το έχει γράψει...

[4] Πάντως δεν είναι ότι ο Α. Δραγανίγος δεν ξέρει τι σημαίνει συντροφική κριτική. Ίσα ίσα, για άλλες απόψεις μέσα στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ με τις οποίες διαφωνεί, στο ίδιο άρθρο διατυπώνει (ορθά) τη σκέψη του ως εξής: «Δεν βοηθούν και πρέπει να ξεπεραστούν συντροφικά και δημιουργικά η πολυφωνία, οι διαφορετικοί σχεδιασμοί που φτάνουν ως και το σημείο διαφορετικών πρακτικών στο κίνημα (ιδιαίτερα στο εργατικό)...» κλπ. Ωστε όντως να μπορούμε να μιλάμε για μια σαφώς ιδιαίτερη μεταχείριση της «Μετάβασης».